

I. Euskararen aldakortasunaz eta periodizazioaz**I.1. Akitaniako idazkunak (Gorrotxategi 1984)**

23. ANDEREXO
 55. ARSERRIS
 75. BELEX
 90. BIHOXVS
 120. BRITEX
 136. CISON
 181. ERHEXONI
 197. HALSCOTARRIS
 206. HARBELEX
 231. ILLVUNA
 256. NESCATO
 362. TORSTEGINNO
 378. VLVCIRRIS
 379. VMMSAHAR
 542. HERAVSCORRITSEHE
 550. ILVNI

I.2. Donemiliagako glosak (Mitzelena [1964] 2011)

jzioqui dugu
guc ajutuezdugu

I.3. Aimery Picaud (Mitzelena [1964] 2011)

(...) Deum uocant *Urcia*, Dei genitricem *Andrea Maria*, panem *ogui*, uinum *ardum*, carnem *aragui*, piscem *araign*, domum *echea*, dominum domus *iaona*, dominam *andrea*, ecclesiam *elicera*, presbiterum *belaterra*, quid interpretatur pulcra terra, triticum *gari*, aquam *uric*, regem *ereguia*, sanctum Iacobum *Iaona* *domne Iacue* (...)

I.4. Arrasateko erreketaren kantua (Arriolabengoa 2007)

argui içarrac urten dau
 çeruan goyan ostançean
 Bergararroc asi dira
 trajioe baten azmaçean
 euroen artean dioela
 erre deçagu mondragoe
 lasterreon sar gayteza
 cantoeco çarçayqueran
 aen bizarac ycara çirean
 armacaz ezin eguien legez eçer
 ganboarroc su emaytean
 asi dira ta onegaz urten daude berealan
 oñeztar barruangoac
 çein erre ez citeçan
 gomiz gonsaluh bertan çan
 beragaz presebalen caltean
 Joanicoc eta beste ascoc
 eudela parte bertan
 oyn arroc çian lua
 Oçætaco Jaun gazteac
 laster baten ygaro çan
 uraz alde bestea
 ama bereac esaeusan
 semea çerdoc orrelan
 çaurietan curadu eta
 ama nagoçu oera
 egun bein ur jarruta
 ganboar seme lasterra
 ara bere lasterrago
 abendañuje motela
 esquerric asco emayten deusat
 andra santamairi
 bera axeyçat sartu eta
 esera bidaldu nau ni.

I.5. Refranes y sentencias (Lakarra 1996)

- 79. Triscan dabil asoa, aus asco eregui daroa.
- 82. Tacoc deroat dodana neure echerean çejara.
- 91. Neurez ez dot, balinde baniquezu.
- 187. Daquianac arçayten, daquique emayten.
- 246. Oguiagaz hura, oragaz heroen elicatura.
- 337. Osoen aorean oquelea bere on.
- 354. Ardi chipia veti bildos

I.6. Leizarraga (1571)

- 2. Abrahamec engendra ceçan Isaac. Eta Isaac ec engendra ceçan Iacob. Eta Iacob ec engendra citzan Iuda eta haren anayec.
- 3. Eta Iudan engendra citzan Phares eta Zara Thamarganic. Eta Pharefec engendra ceçan Esrom. Eta Elfromec engendra ceçan Aram.
- 4. Eta Aramec engendra ceçan Aminadab. Eta Aminadab ec engendra ceçan Naasson. Eta Naason ec engendra ceçan Salmon.

I.7. Haraneder (Altuna 1990)

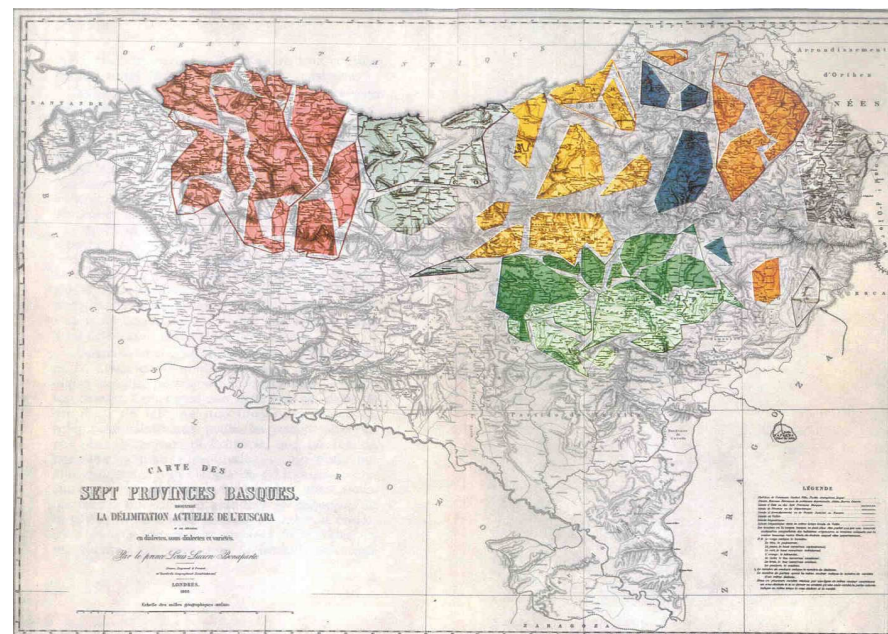
- 2. Abrahamec jenderatu çuen Isàac; Isaac ec jenderatu çuen Jacob; Jacob ec jenderatu çuen Juda eta haren anayac.
- 3. Judac jenderatu çituen Thamarrenganic Phares eta Zara; Pharesec jenderatu çuen Esron; Esronec jenderatu çuen Aram.
- 4. Aramec jenderatu çuen Aminadab; Aminadab ec jenderatu çuen Naason; Naason ec jenderatu çuen Salmon.

I.8. Periodizazio-proposamen bat (Lakarra 1997)

- 1) Akitaniera (I-III. mendeak)
- 2) Erdi Aroko euskara (IX-XV. mendeak)
- 3) Euskara arkaikoa (1600 arte)
- 4) Euskara zahar eta klasikoa (1600-1745)
- 5) Lehen euskara modernoa (1745-1890)
- 6) Azken euskara modernoa (1891-1968)
- 7) Euskara batua (1968-)

II. Euskalkien historiaz

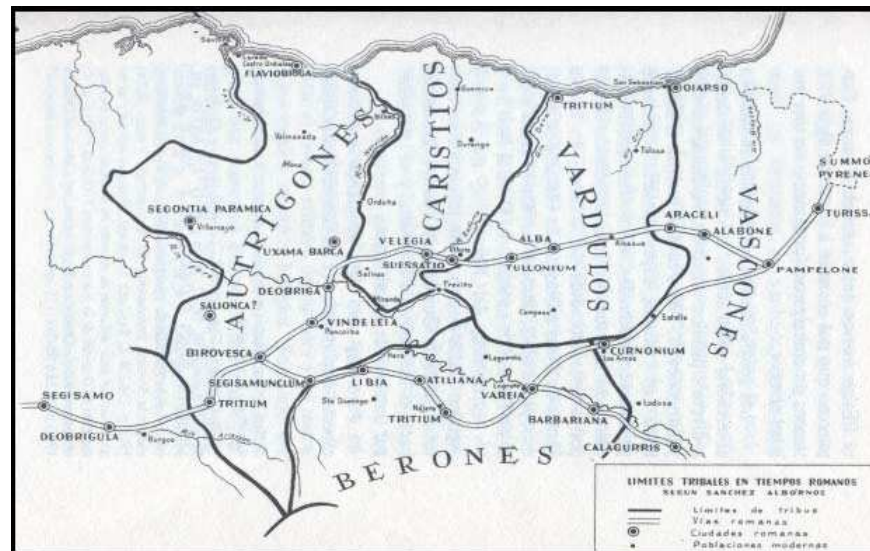
II.1. Bonaparteren sailkapena

II.2. Zuazoren sailkapena

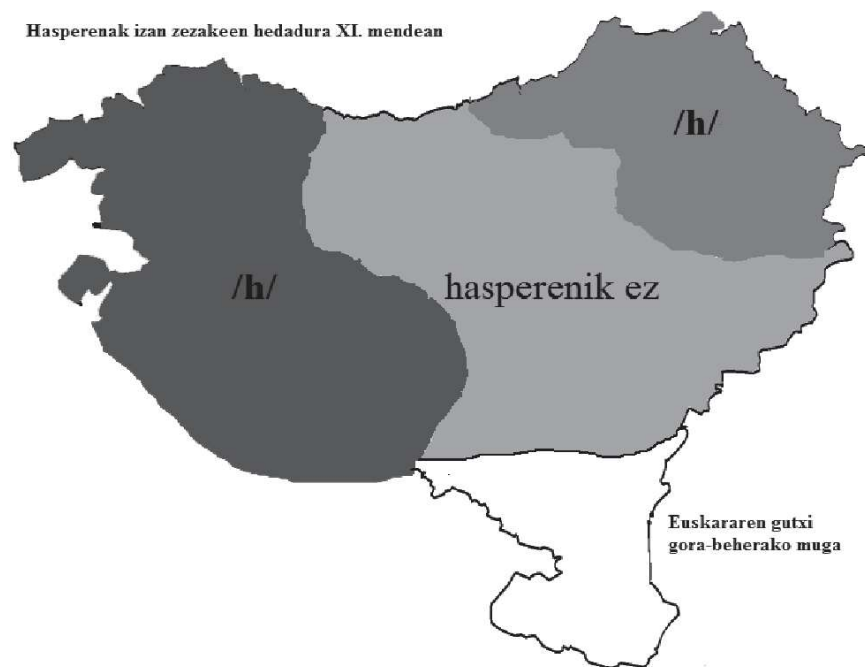
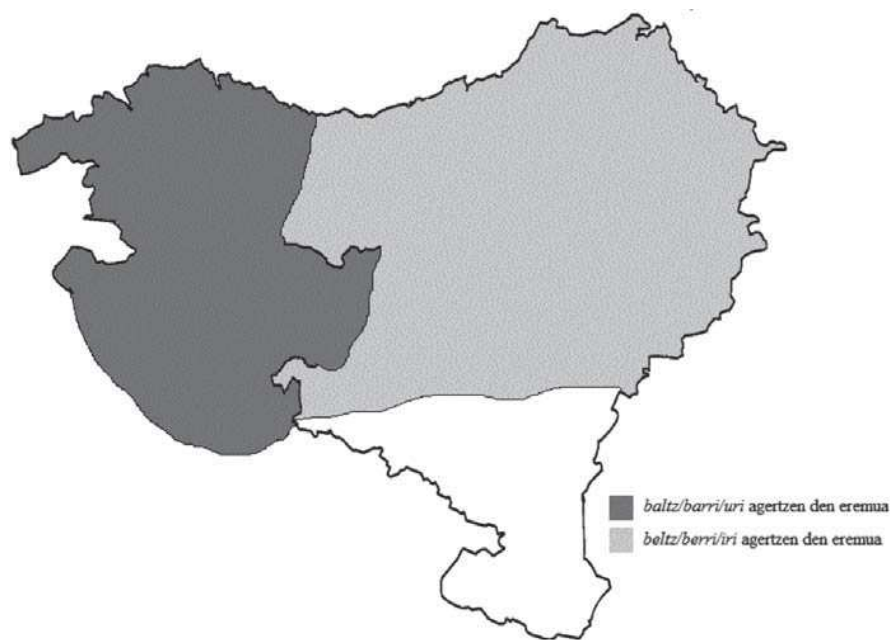
III.3. Tribu zaharren geografia (Sánchez Albornoz)

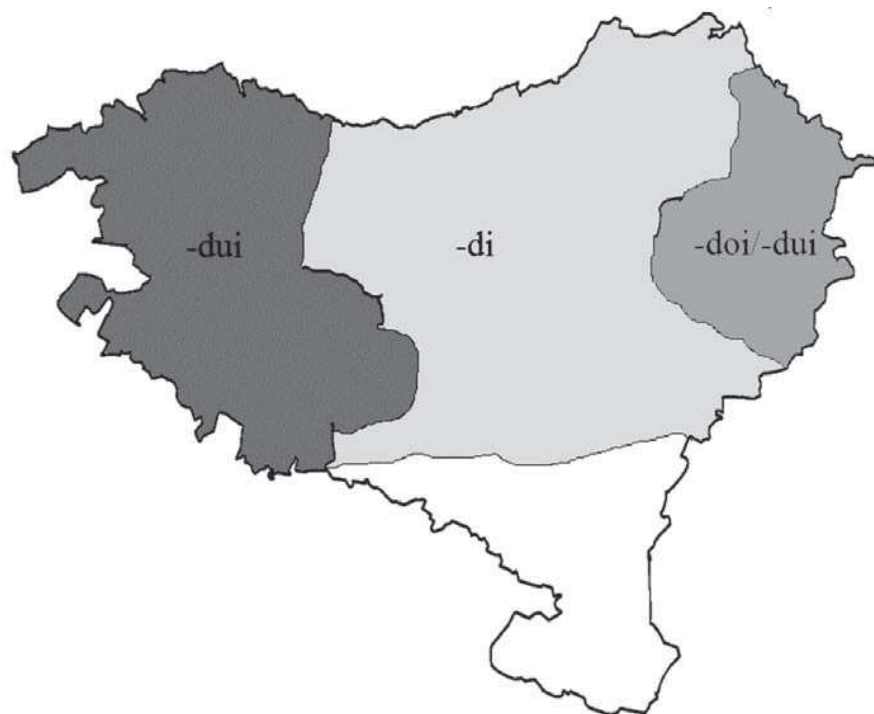

III.4. Mítxelena (1981)

“De acuerdo con la opinión que podríamos llamar clásica y es la que se defiende en esta exposición, los dialectos de cualquier lengua proceden de la diferenciación de una lengua común; ésta, según toda evidencia, no era ni podía ser unitaria, pero el margen de variación que podía observarse dentro de ella era desde luego menor que el que iban a mostrar entre sí los dialectos formados con posterioridad, a medida sobre todo de que fueran adquiriendo autonomía” ([1981] 1987: 39).

III.4. Erdi Aroko zatiketak (Reguero 2013)

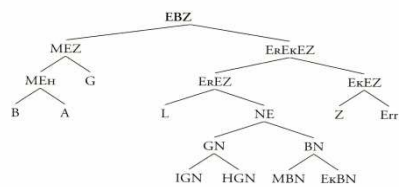
III.5. Bizkaiera zaharra eta gipuzkera zaharra (Lakarra 1986)

	BZ	GZ	LitB	LitG
1. egin eta *ezan	+	+	-	+
2. dio eta deutso (edo dirau-)	+	+	-	-
3. To gen eta nom.	+	+	-	-
4. -gaz eta -kin	+	-	+	-
5. -d- daude-n (edo dute-n)	+	+	-	+
6. Asim. *edin-en	+	+	-	-
7. -n > -o lehen.	+	-	-	-
8. Komunzt. falta	+	+	-	-
9. -o / -tu A. Nag.	+	+	-	-
10. -rean ablat.	+	(+)	-	-
11. -ti prosekut.	+	+	(+)	-
12. Genit. gonbar.	+	-	-	-
13. X-ekin Y = «X eta Y»	+	+	-	(+)
14. Futur. imperat.	+	+	+	-
15. -a- /-e- 2 eta 3 perts.	+	+	+	-
16. -zu «zuek»	+	+	(+)	-
17. Futuro zah.	+	+	-	-
18. Aoristoa	+	+	-	-
19. eroan eta joan aditz lag.	+	-	+	-
20. A. Nag. + ez + A. Lag.	+	-	+	-
21. bai(s)t-	+	+	-	+
22. -eta- aditz izen.	+	(+)	+	-

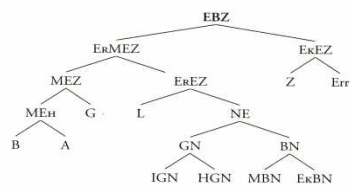
(Lakarra [1986] 1996)

III.6. Euskalkien adarkatzea (Lakarra 2011)

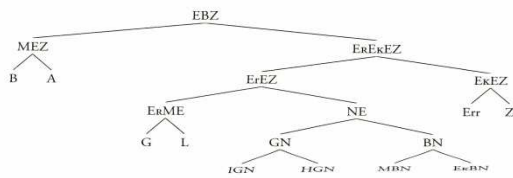
DIALEKTOLOGIA DIAKRONIKOAZ ETA EUSKARA BATU ZAHARRAZ 203

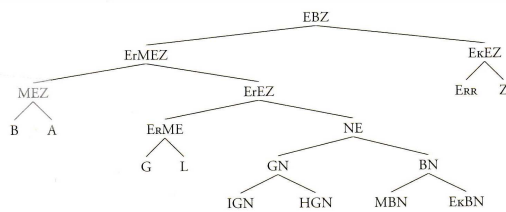
8. Figura (I)

8. Figura (II)

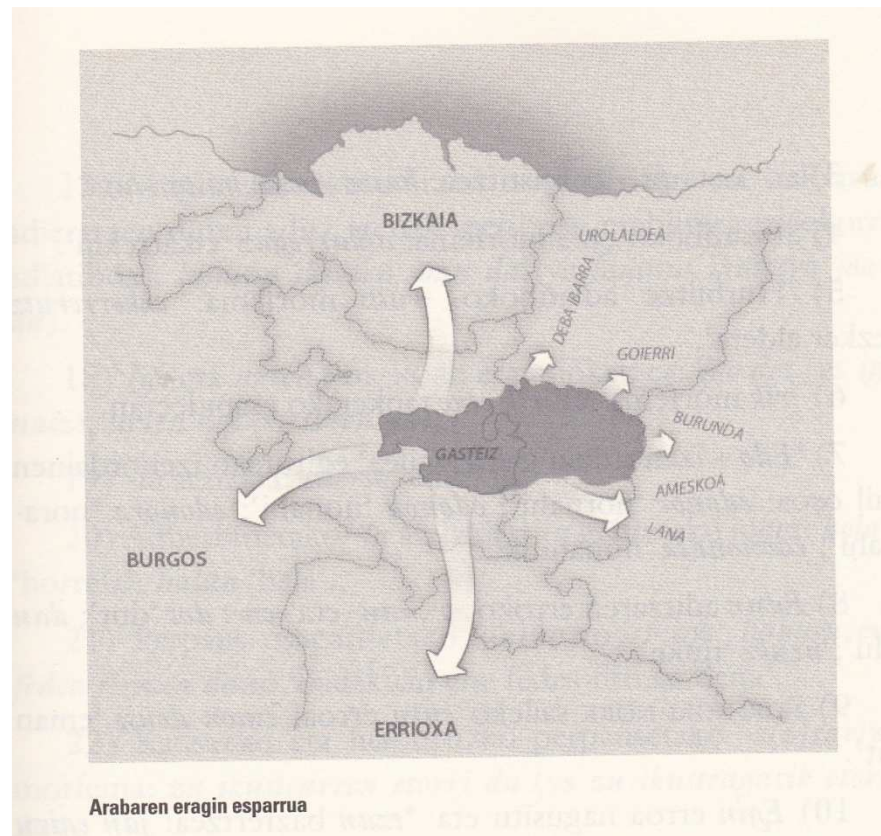

8. Figura (III)

8. Figura (IV)

III.7. Berrikuntzen sorgunea (Zuazo 2014)

Arabaren eragin esparrua

Bibliografia orokorra

- ARRIOLABENGOA, J., 2007, *Euskara Iburguen-Cachopin kronikan*, Euskaltzaindia & BBK Fundazioa: Bilbo.
- CAMINO, I., 2008, “Dialektologiaren alderdi kronologikoaz”, *FLV* 108, 209-247.
- ___, 2009, *Dialektologiatik euskalkietara tradizioan gaindi*, Elkar: Donostia.
- ___, 2012, “Ekialdeko euskararen iraganaz”, in Epelde, I. (arg.), *Euskal dialektologia: lehena eta oraina*, ASJUren gehigarriak LXIX, EHU: Bilbo, 88-153.
- ___, 2013, “Euskalkien historiaz: Lapurdi eta Nafarroa Garaia”, in Gómez, R., & J. Gorrochategui, J.A. Lakarra & Céline Mounole (arg.), *Koldo Mitxelena Katedraren III. Biltzarra*, EHUKo argitalpen-zerbitzua: Vitoria-Gasteiz, 77-140.
- GORROCHATEGUI, J., 1984, *Estudio sobre la onomástica indígena de Aquitania*, EHUKo argitalpen-zerbitzua, Bilbo.
- LAKARRA, J.A., 1986, “Bizkaiera zaharra euskalkien artean”, *ASJU* 20, 639-682.
- ___ (arg.), 1996, *Refranes y sentencias. Ikerketak eta edizioa*, Euskaltzaindia, Bilbo.
- ___, 1997, “Euskararen historia eta filologia: arazo zahar, bide berri”, *ASJU XXXI-2*, 447-535.
- ___, 2012, “Gogoetak euskal dialektologia diakronikoaz: Euskara Batu Zaharra berreraiki beharraz eta haren banaketaren ikerketaz”, in Epelde, I. (arg.), *Euskal dialektologia: lehena eta oraina*, ASJUren gehigarriak LXIX, EHU: Bilbo, 155-241.
- LAKARRA, J.A. & RUIZ, I. (arg.), 2011, *Luis Michelena. Obras completas*, JUMI, GFA, EHU: Donostia eta Gasteiz.
- MARTÍNEZ ARETA, M. (arg.), 2013, *Basque and Proto-Basque*, Peter Lang: Frankfurt.
- MITXELENA, K., 1964a, *Sobre el pasado de la lengua vasca*, Auñamendi: Donostia. Ik. orain OC (Lakarra & Ruiz 2011).
- ___, 1964b, *Textos arcaicos vascos*, Minotauro: Madrid. Ik. orain OC (Lakarra & Ruiz 2011).
- ___, [1981] 1987, “Lengua común y dialectos vascos”, *Palabras y Textos*, EHUKo argitalpen-zerbitzua, Vitoria-Gasteiz, 35-55. Ik. orain OC (Lakarra & Ruiz 2011).
- REGUERO, U., 2013, “Euskararen dialektalizazioaren hastapenatarantz: konbergentzia eta dibergentzia prozesuak Erdi Aroan”, in Gómez, R., & J. Gorrochategui, J.A. Lakarra & Céline Mounole (arg.), *Koldo Mitxelena Katedraren III. Biltzarra*, EHUKo argitalpen-zerbitzua: Vitoria-Gasteiz, 431-444.
- TRASK, L., 1997, *The History of Basque*, Routledge: London.
- TOVAR, A., *El Euskera y sus parientes*, Minotauro: Madrid.
- ___, 1980, *Mitología e ideología sobre la lengua vasca*, Alianza: Madrid.
- ZUAZO, K., 1998, “Euskalkiak, gaur”, *FLV* 78, 198-233.
- ___, 2010, *El euskera y sus dialectos*, Alberdania: Irun.
- ___, 2014, *Euskalkiak*, Elkar: Donostia.
- ZULOAGA, E., inprimatzeko, “Bizkaiko jauntxoaren inguruko herri-literaturaz: Plentziako 1603ko hiru esaera zahar eta *Refranes y sentencias*en jatorria, eta proposamen bat Arrasateko erreketaren kantuez”. *ASJU*n agertzeko.
- ___, eskuizkribu argitaragabea, “Remarks on the geographical distribution of some features of Basque”.